

18 לעומת זאת הוקרב הפסח במדבר בשבת²⁶ – ובאופן
19 זה ניכר שבקרבן פסח זה נוצר הענין של ציבור, ולכן
20 הוא דוחה שבת.

ג.

קרבן פסח - כולל גדרי קרבן יחיד וקרבן ציבור בצוותא

21 למרות שהפסח במדבר, ופסח דורות, נכללים בגדר
22 של קרבן ציבור, אין הוא קרבן ציבור בכל הפרטים.
23 להיפך: בעיקרו ובמהותו הוא קרבן יחיד – כל אחד
24 מבני החבורה חייב להביא קרבן נפרד מממונו שלו,
25 ולא מממון הציבור אשר בלשכה. כן יש בו אכילת
26 בעלים, ויותר מכך: קרבן פסח "לא בא מתחילתו אלא
27 לאכילה"²⁷, ו"אינו נאכל אלא למנויו"²⁸, ועוד, וכל
28 אלה הם אפיונים של קרבן יחיד –
29 אלא שבנוסף לכך הוא גם בגדר קרבן ציבור כי
30 הוא "אתי בכנופיא", ונשחט "בג' כתות"²⁹ –
31 קבוצות³⁰.

1 קבוע דוחה את השבת... אפילו ביחיד¹, ופסק הרמב"ם
2 כן¹⁷, לא מתעורר קושי על האמור לעיל, שכן זו דעת
3 רבי מאיר¹⁸, אך לפי דעת תנא קמא^{18א} אין הדין תלוי
4 ב"זמנו קבוע" אלא בהיותו של ציבור¹⁹ – "שקרבנות
5 הציבור דוחין את השבת... וקרבנות יחיד אינן
6 דוחות..."¹⁸. ומעצם העובדה שבין בני בתירא והלל,
7 וכן בין רבי יאשיה ורבי יונתן, כדלהלן, היה דין
8 ודברים אם קרבן פסח דוחה שבת, מוכח, שדעתם היא
9 כדעת תנא קמא, שהרי לפי דעת רבי מאיר אין כאן
10 מלכתחילה מקום לשאלה²⁰, כי קרבן פסח "זמנו
11 קבוע"²¹.

12 אלא, שגם לפי דעת תנא קמא, הכרחי התנאי של
13 "זמנו קבוע"²² כתנאי צדדי, ולכן פר העלם דבר של
14 ציבור אינו דוחה שבת²³, למרות ש"חטאת הקהל
15 הוא"²⁴, ואין לך ציבור גדול מכלל ישראל.

16 ולפיכך: מפסח מצרים, שהיה קרבן יחיד והוקרב
17 ביום חול²⁵ לומדים שקרבן יחיד אינו דוחה שבת.

(16) יומא ג. א.

(17) ה' ביאת מקדש פ"ד ה"ט.

(18) משנה רפ"ב דתמורה (יד, א).

(19) וראה פסחים ע, ב (גבי חגיגה): מ"ט לא דחי שבת הא ודאי

קרבן צבור הוא (וראה תוס' שם ד"ה מ"ט ור"ה הא ודאי). ושם עז, א:
שלא למדנו אלא לתמיד ופסח... שאר קרבנות צבור מניין כו'. פרש"י
מנחות (כא, סע"א): תקריב בשבת.. אם קרבן צבור הוא כו'.

וקושיית ר' מאיר (משנה תמורה שם. יומא שם) מחביתי כה"ג ופר
של יוהכ"פ דדחי שבת – י"ל שהת"ק ס"ל דנחשבו כקרבן ציבור
(וכבגמרא יומא שם לפנ"ז (בהקס"ד) "מכלל דאיכא למ"ד דציבור"):
בנוגע לחביתי כה"ג – ראה תו"י שם ד"ה ולטעמין: פר דיוהכ"פ –
כביומא שם לפנ"ז "חטאת צבור היא" מכיון שבא "על אחיו הכהנים"
(פרש"י שם ד"ה חטאת). וגם להתי' דהוא "חטאת השותפין" – עיין
בארוכה תו"י שם (ד"ה ומאי נ"מ) שדומה בכמה ענינים לחטאת צבור.
וראה מהר"ץ חיות ליומא (שם. ו, ב – מתו"י הובא בשער המלך) דכיון
שכל הקרבנות היום תלויים בפר מחשיב קרבן צבור. ולהעיר מענין
מכשירי מצוה שלא ה' אפשר (ע"פ תורה) לעשותם מבעוד יום (שבת
רפ"ט. פסחים רפ"ו. ועוד. ובירוש' (פסחים שם סה"ג) דהואה אינה דוחה
– מפני דעכ"פ מין הזאה ראוי מאתמול – משא"כ בנדוד).
(20) משא"כ אם תלוי בצבור – שיי"ל דפסח הו"ע של יחיד (כדלקמן)

בפנים ס"ד ואילך בארוכה). וי"ל שלכן לא הקשה ר' מאיר מפסח* – כי
בוה י"ל שהת"ק ס"ל שיש בו גדר דקרבן צבור מכיון ש"אתי מכנופיא"
(משא"כ בהג"ל דהערה הקודמת).

(21) ולהוסיף: מלשון הרמב"ם בפיה"מ הקדמה לסדר קדשים ("והמין
הרביעי") – "דומה זה המין לקרבן צבור לפי שהוא דוחה את השבת כו'
שכל קרבן שקבוע לו זמן דוחה את השבת כו'" – משמע, דזה גופא
ש"קבוע זמנו" שייך לגדר דצבור.

(22) ראה פרש"י פסחים שם (ע, ב ד"ה אמאי) – לענין חגיגה: הא
ודאי קרבן צבור הוא.. וזמן קבוע לה.

(23) וכקושיית ר' יעקב (על שיטת יק"ח) יומא שם. ומתורצת ג"כ

קושייתו משעירי עכו"ם. ובנוגע לחגיגה – ראה פסחים שם דנלמד
מ"וחגותם אותו גו" דאינה דוחה את השבת. וראה פסחים ע, סע"ב:
"כיון דאית ל' תשלומין כל שבעה לא דחיא שבת" (אבל בתוס' שם לא
גריס ל').

(24) ויקרא ד, כא.

(25) להעיר דלקיחתו היתה בשבת (תו"ה ו' אוו שבת פז, ב) אבל
אפ"ל לקיחה מבלי חילול שבת (מה"ת). וראה לקו"ש חיי"ז ע' 57 ואילך.
(26) אבל להעיר מראב"ע (פקודי ב, ב. ר"פ שמנין) ד"ביום השמיני"
הוא "שמיני לניסן" וכן צ"ל (כמ"ש בראב"ע שם) לדעת רע"ק (ספרי
פרשתנו ט, ו. סוכה כה, רע"ב) דה"טמאים לנפש אדם" (פרשתנו שם) –
מישאל ואלצפן היו שנטמאו לנדב ואביהוא" [דאל"כ – היו יכולין
ליטהר קודם י"ד ניסן (כקושיית ר' יצחק – ספרי וסוכה שם), ועכצ"ל
שגם רע"ק ס"ל "שחל שביעי שלהם להיות בע"פ" (ראה גירסת הסי'
שהובאה בתו"ה שחל סוכה שם)] – ויש רוצים לתרץ כמה קושיות ע"י
שנאמר שגם רע"ק פליג על התו"כ כו' (דלעיל הערה 4) דאותו היום נטל
י' עטרות כו', ואין ראוי ד"ביום השמיני" ה' ב"ראשון למע"ב (ובראב"ע
פקודי שם: ביום ששי הוקם המשכן או ביום השבת).

ולהעיר דגם בפסח גלגל פלוגתא מעין זה (האם היתה קביעות דע"פ
שחל בשבת): בסדר עולם פ"א (ועד"ז הוא בכמה מקומות) דכירוש
יריחו – כ"ח ניסן – ה' בשבת, וא"כ ע"פ חל בשבת, ונאמר (יהושע ה,
י) "ויעשו את הפסח בארבעה עשר גו'": אבל בסדר הדורות מובא דר"ח
ניסן ה' אז ביום ב', וא"כ ע"פ חל בחול.

וידועה שקו"ש האחרונים בכ"ז (וגם בענין פלוגתת בני בתירא והלל)

– הובאה בתו"ש בא כרך י"א מילואים סי"ג, ושי"ן.

(27) פסחים עז, ב במשנה.

(28) זבחים נו, ב במשנה.

(29) פסחים סד, א ושם. וראה מכתבי תורה מכתב ד' (להרגוצובי).

(30) פסחים שם, ב – עי' צ"ל "קהל ועדה וישראל" שכ"א "עשרה"

(שם ובריש"י).

(* ביומא שם: א"ל ר"מ. והלא. ופסח דקרבן יחיד הוא כו" (ובמשנה תמורה שם ליתא "ופסח") – אבל הכוונה לפסח שני כדלקמן ביומא שם נא. א וראה לעיל
הערה 15 ובשנה"ג שם.